

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Informační zdroje pro studenty ZUR443

Mgr. Dana Mazancová

Brno, 29. března 2019

Podmínky absolvování předmětu

Zápočet

- ❖ účast na všech přednáškách a seminářích
- ❖ vypracování praktického úkolů
- ❖ splnění písemného testu

Další termíny kurzu

- ❖ pá 5. 4. 8:00 - 9:40 PC studovna knihovny 1.30
- ❖ pá 12. 4. 8:00 - 9:40 PC studovna knihovny 1.30
- ❖ pá 26. 4. 8:00 - 9:40 PC studovna knihovny 1.30

Osnova lekcí

- ❑ **Práce s informacemi, přehled informačních zdrojů, hodnocení informací**
- ❑ **Práce s elektronickými informačními zdroji**
 - ❖ přehled vyhledávacích technik
 - ❖ tvorba rešeršního dotazu
 - ❖ praktické vyhledávání v oborových databázích
- ❑ **Citace, citování, plagiátorství**
 - ❖ Odborná terminologie, citační styly
 - ❖ Citování jednotlivých druhů dokumentů
 - ❖ Citační software, zvláštnosti citování
- ❑ **Práce s elektronickými informačními zdroji**
 - ❖ EBSCO Discovery Service, nadstavbové nástroje
 - ❖ databáze elektronických knih
 - ❖ Citační databáze

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Práce s informacemi

Osnova

- Práce s informacemi
 - ❖ informační společnost
 - ❖ informační gramotnost
- Informační zdroje
 - ❖ typy informačních zdrojů
 - ❖ licencované zdroje
- Kde hledat informační zdroje
 - ❖ Knihovny
 - ❖ Open Access
 - ❖ volně dostupné zdroje
- Hodnocení informací

„Knowledge is power.“

Francis Bacon

Informační společnost

- založená na informacích a znalostech

- problémy při práci s informacemi:
 - ❖ velké množství
 - ❖ snadná dostupnost
 - ❖ kvalita

Kolik existuje informací online?

- ❑ Množství informací na internetu v roce 2016 bylo 7,7 zetabajtů dat, což je 7,7 bilionu gigabajtů - běžný pevný disk má 1024 gigabajtů.
- ❑ *“Kdybychom všechny tyto informace vytiskli na papír s běžnou velikostí písma, pokryli bychom jím celé Spojené státy. Vrstvou vysokou 4,5 metru.”*

Kolik existuje informací?

- ❑ Každý den vytvoří lidstvo 2,5 quintilionu bytů dat = 2,5 000 000 000 000 000 000 000 bytů.
- ❑ Kvůli měření musely vzniknout nové jednotky.

Jak se počítá na počítači

kilobyte (kB)	1 000 bytů
megabyte (MB)	1 000 000 bytů
gigabyte (GB)	1 000 000 000 bytů
terabyte (TB)	1 000 000 000 000 bytů
petabyte (PB)	1 000 000 000 000 000 bytů
exabyte (EB)	1 000 000 000 000 000 000 bytů
zettabyte (ZB)	1 000 000 000 000 000 000 000 bytů

Zdroje: Na informace je zapotřebí nová jednotka, zettabyte. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2017-10-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/209215-na-informace-je-zapotrebi-nova-jednotka-zettabyte.html>

How much data do we create every day? *Forbes.com* [online]. [cit. 2019-2-12]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/05/21/how-much-data-do-we-create-every-day-the-mind-blowing-stats-everyone-should-read/#3ff7a21d60ba>

*"Information these days seems to be everywhere. But rather than making research easier, this has made it harder, because when doing research you don't just have to find **any** information, you have to find the **right** information."*

Informační gramotnost

☐ Rozpoznání informační potřeby

☐ Schopnost (odbornou) **informaci**:

❖ **nalézt** – znalost informačních zdrojů a vyhledávacích strategií

❖ **vyhodnotit** – užitečnost/relevance

❖ **použít** – pro daný účel, znalost autorského zákona, problematiky citování a plagiátorství

Journals in COMMUNICATION

Go to Journal Profile

Compare Journals

View Title Changes

Select Journals

Select Categories

Journals By Rank

Categories By Rank

Journal Titles Ranked by Impact Factor

Compare Selected Journals

Add Journals to New or Existing List

Customize Indicators

Select All		Full Journal Title	Journal Impact Factor	Article Influence Score
☐	1	Journal of Computer-Mediated Communication	4.000	2.032
☐	2	JOURNAL OF COMMUNICATION	3.729	2.579
☐	3	COMMUNICATION RESEARCH	3.391	1.574
☐	4	NEW MEDIA & SOCIETY	3.121	1.410
☐	5	Information Communication & Society	3.084	1.387
☐	6	JOURNAL OF ADVERTISING	2.880	0.779
☐	7	Comunicar	2.838	0.282
☐	8	POLITICAL COMMUNICATION	2.738	1.957

CHEMISTRY, PHYSICAL

CLINICAL NEUROLOGY

COMMUNICATION

COMPUTER SCIENCE, ARTIFICIAL INTELLIGENCE

share | embed

10

order by ... relevance

search all

search term

- Journals vs Articles

Journals (476)

Articles (85897)

+ Subject

+ DOAJ Seal

+ Journal license

+ Publisher

+ Full Text language

Subject: Social sciences (General) ✕

1 – 10 of 86 373

LA NEGACIÓN DEL OTRO COMO OTRO ES INSIGNIFICANCIA EN ACCIÓN

Rafael Miranda Redondo

Prometeica. 2016;0(12):93-105 DOI 10.24316/prometeica.v0i12.151

[Abstract](#) | [Full Text](#)

An Interdisciplinary Approach to Complexity: Migratory Decisions of Iranians in Vienna

Julia Czarnowski, Katrin Fliegenschnee

Forum: Qualitative Social Research. 2009;10(3)

[Abstract](#) | [Full Text](#)

The Opinions of The Primary Education Supervisors in Relation With Strategic Management Approach in Continuing The Supervising Services About The Regions

Durdağı AKAN, Mahmut SAĞIR, Süleyman GÖKSOY

Gaziantep University Journal of Social Sciences. 2009;8(2):447-477

[Abstract](#) | [Full Text](#)

Informační průzkum

Práce s informačními zdroji

- ❖ Hledání dokumentů, které souvisí se zvoleným tématem

Získání dokumentů*:

- ❖ [Výpůjčka z knihovny](#)
- ❖ [Výpůjčka/dodání dokumentu z jiné knihovny v ČR/zahraničí – MVS, MMVS](#)
- ❖ [E-prezenčka, Copy on Demand \(CoD\)](#)
- ❖ [Licencované databáze](#)
- ❖ Internet

*jako dokument budeme pro potřeby naší výuky označovat texty, obrázky, fotky, videa tj. jakoukoli formu grafického znázornění informací

Informační zdroje

Informační zdroje

Knihy

Periodika

❖ odborné časopisy, magazíny

Referenční díla

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

Další zdroje

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

Internet

Surface Web X Deep Web X Dark Web

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Kde hledat informační zdroje?

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Knihovny

Katalogy knihoven

- Lze prohledávat buď jednotlivě (např. [Katalog MU](#), [UK](#), [MZK...](#))

- Nebo použít tzv. **souborné katalogy**:
[Souborný katalog ČR \(CASLIN\)](#)
[Knihovny.cz](#)

Licencované zdroje I.

- ❑ další výrazy - komerční zdroje/databáze, elektronické informační zdroje, **e-zdroje**, **EIZ**, databáze, dokumenty v elektronické podobě

- ❑ dostupné prostřednictvím **databází**
 - ❖ **volně dostupné**
 - ❖ **komerční (licencované)**

Licencované zdroje II.

- za úplatu – **pro studenty MU zdarma 😊**
- informace jsou **prověřené** (prochází recenzním řízením)
- články většinou dostupné dříve než v tištěné podobě
- doporučený zdroj pro psaní seminárních a závěrečných prací**

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům?

stránky knihovny -

<http://knihovna.fss.muni.cz/ezdroje>

❖ databáze k oborům vyučovaným na FSS

Portál elektronických informačních zdrojů MU -

<http://ezdroje.muni.cz/>

❖ databáze i z dalších oborů

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům mimo počítačovou síť MU?

- Nastavte si na počítači [vzdálený přístup](#):
 - ❖ OpenVPN
 - ❖ Shibboleth
 - ❖ EZproxy

Multioborové databáze

- EBSCO
- JSTOR
- ProQuest
- Sage Journals Online
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Taylor&Francis Online
- Wiley Online Library

Multioborové databáze jsou dobrým startovním místem pro vyhledávání

Můžete je prohledávat hromadně prostřednictvím [discovery](#)

E-booky

- ☐ [Gale Virtual Reference Library](#)
- ☐ [Ebsco eBooks](#)
- ☐ [Sage Knowledge](#)
- ☐ [Taylor & Francis](#)

- ☐ [eReading.cz](#)

Kde hledat informace z médií?

- ❑ [Anopress Monitoring Online](#)
 - ❖ Databáze českých mediálních zdrojů

- ❑ [Newton Media](#)
 - ❖ Databáze slovenských mediálních zdrojů

- ❑ [PressReader](#)
 - ❖ Zahraniční deníky a populárně naučné časopisy

- ❑ **Databanka ČTK-** přístup z ÚK FSS a PC54

Závěrečné práce

- [Archiv závěrečných prací MU – Thesis](#)
- [Vysokoškolské kvalifikační práce – Theses](#)
- [DART – Europe E-theses Portal](#)
- [ProQuest® Dissertations & Theses \(PQDT OPEN\) -
Open Access Dissertations and Theses](#)

[10 rad, jak napsat a obhájit kvalitní diplomovou práci](#)

OPEN ACCESS

**Video The Canadian
Association of Research
Librarians a McGill**

Open Access

- Alternativa k tradičnímu šíření vědeckých poznatků prostřednictvím vědeckých časopisů
- Výrazně k němu přispěl vysoký nárůst cen předplatného časopisů (tzv. Serial Crisis)
- Neomezený online přístup k vědeckým informacím**

Cesty k Open Access

□ Zelená cesta

- ❖ **Autoarchivace** v otevřených **rezpozitářích**
- ❖ Snaha o zpřístupňování zejména recenzovaných publikací
- ❖ **Při publikování záleží na právech k dílu**
(v rezpozitáři se může objevit preprint, postprint, vydavatelská verze)
- ❖ OA poskytují **autoři**

Cesty k Open Access

□ Zlatá cesta

- ❖ Publikování v otevřených časopisech
- ❖ OA poskytují **vydavatelé**
- ❖ **Fin. náklady** na fungování nakladatelství a celého věd. publikování **se přenášejí na autora**, který platí autorský publikační poplatek (**APC**)
- ❖ 2 cesty - **plně otevřené časopisy**
 - **hybridní časopisy (problém double dipping)**
- ❖ Nástroje na podporu - **DOAJ** (od 2003) a **DOAB** (od 2012)

Přínosy Open Access

- Zrychlení výměny vědeckých informací
- Rozšíření dostupnosti vědeckých informací
- Zvýšení viditelnosti vědeckých informací
- Zvýšení čtenářské základny
- Zvýšení informačního dopadu

BBB - iniciativy

☐ Budapešťská iniciativa

- ❖ Budapest Open Access Initiative, **2002**
- ❖ Základní principy, zdůvodnění a postupy

☐ Prohlášení z Bethesdy

- ❖ Bethesda Statement on Open Access Publishing, **2003**
- ❖ Kroky pro přechod k OA pro všechny subjekty ve sféře vědeckého publikování (výzkumné instituce, vydavatele, vědce atd.)

☐ Berlínská deklarace

- ❖ Berlin Declaration on OA to Knowledge in Sciences and Humanities, 2003
- ❖ Výzva pro vědce a vědecké instituce, podepsalo již na 300 institucí
- ❖ **MU – prvenství mezi českými univerzitami, připojila se 11. 10. 2010**

Open Access zdroje

- ❑ [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) - přes 10.000 časopisů s otevřeným přístupem
- ❑ [Directory of Open Access Books \(DOAB\)](#)
- ❑ [OAPEN Library](#) - cílem projektu je volně publikovat plné texty recenzovaných knih se zaměřením na humanitní a sociální vědy
- ❑ [OpenAIRE](#) – data z více než 450 repozitářů a OA časopisů

Repozitář MU

☐ Funkce

- ❖ Evidence publikací MU
- ❖ Uložiště
- ❖ [Vyhledávací rozhraní](#)

- ❖ Vkládání příspěvků do repozitáře je dobrovolné

Registry otevřených repozitářů

- [ROAR](#) - Registry of OA Repositories
- [OpenDOAR](#) - Directory of OA Repositories

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Další volně dostupné zdroje

Kde hledat odborné časopisy?

- ❑ [Central European Journal of Social Sciences and Humanities \(CEJSH\)](#) - databáze bibliografických údajů a anglických abstraktů článků uveřejněných ve vědeckých časopisech z oblasti humanitních a společenských věd vycházejících v ČR, SR, v Maďarsku a Polsku.
- ❑ [De Gruyter Online](#) - volně dostupný multioborový zdroj, stovky odborných časopisů.

Další zdroje

- ❑ [ROAD - the Directory of Open Access scholarly Resources](#) - časopisy, konferenční sborníky, akademické repozitáře)
- ❑ [European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences \(ERIH PLUS\)](#)
- ❑ [Google Books](#)
- ❑ [Google Scholar ;\)](#)

Kde hledat statistické údaje?

- [Český statistický úřad](#)
- [Eurostat](#)

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Hodnocení informací

Hodnocení informací

Hledání vhodných inf. zdrojů/dokumentů

Zhodnocení, zda je dokumentů potenciálně užitečný (na základě bibliografického popisu)

Získání dokumentů

Studium/čtení dokumentů a hodnocení informací

Použití dokumentů k napsání písemné práce

Revize písemné práce

Odevzdání práce, hodnocení vyučujícího

Kritéria hodnocení informací

- Relevance
- Přesnost
- Včasnost
- Dostupnost
- Porovnatelnost
- Koherence
- Úplnost

Kritéria hodnocení inf. zdrojů

- Má zdroj i retrospektivní záběr?
- Jsou informace založeny na výzkumu nebo na jiném přístupu?
- Je zdroj v obecném povědomí?
- Lze snadno identifikovat novinky?
- Pro které uživatele je zdroj určen?
- Je zdroj unikátní ve smyslu obsahu nebo formátu?
- Je zdroj přívětivý vůči uživatelům a je možno s ním pracovat intuitivně?
- ...

Ústřední knihovna
Fakulty sociálních studií MU

Shrnutí

- ❑ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**
 - ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

- ❑ **Seznam databází**
 - ❖ Stránky knihovny
 - ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

- ❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**
 - ❖ Např. OpenVPN, Shibboleth

Výukový materiál

- ☐ *Praktický manuál pro kurz ZUR443: Práce s informačními zdroji pro magisterské studium ZUR. [online]. [cit. 27-3-2019].*

Dostupný z

http://knihovna.fss.muni.cz/ckeditor/includes/files/OPVK/dokumenty/manual%20pro%20ZUR%20443_nahledweb.pdf

Použitá literatura

BARTOŠEK, Miroslav, Petra DĚDIČOVÁ, Ondřej FABIÁN, et al. *Otevřený přístup k vědeckým informacím: současný stav v České republice a ve světě*. V Brně: Vysoké učení technické v Brně, [2016]. ISBN 978-80-214-5282-4. [cit. 28-03-2019]. Dostupné také z: <https://dspace.vutbr.cz/xmlui/handle/11012/61751>

Open Access v ČR [online]. [cit. 28-03-2019]. Dostupný z: <http://www.openaccess.cz/cs/openaccess/>

BARTOŠEK, Miroslav. *Open Access. Otevřený přístup k vědeckým informacím* [online]. [cit. 28-03-2019]. Dostupný z <http://knihovna.fss.muni.cz/soubory/OAweek-2011.pdf>

KATUŠČÁK, D., B. DROBÍKOVÁ, R. PAPÍK. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008, 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

BOTHMA, Theo. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3rd ed. Cape Town: Pearson Education, 2011, 208 s. ISBN 9781775782278.

Obrázky

<https://www.cnews.cz/co-je-to-deep-invisible-hluboky-dark-temny-web>

<https://creativecommons.org/about/program-areas/open-access/open-access-logo/>

Děkuji Vám za pozornost

Dana Mazancová

mazancov@fss.muni.cz

infozdroje@fss.muni.cz